

LATVIJAS
CILVĒKTIESĪBU
CENTRS

LATVIAN CENTRE
FOR HUMAN
RIGHTS

ANTISEMĪTISMA IZPAUSMES:

VĒSTURE UN MŪSDIENAS

Pielikums I

Rīga, 2026

2015.gadā izdotās Latvijas Cilvēktiesību centra un Ebreju draudžu un kopienu padomes brošūras “ANTISEMĪTISMA IZPAUSMES: VĒSTURE UN MŪSDIENAS” Pielikums I sastādīts ar projekta “Par iecietīgāku vidi skolās un internetā” finansiālu atbalstu, kura īstenošanai tiek izmantoti Latvijas ebreju kopienas restitūcijas fonda saskaņā ar likumu “Par labas gribas atlīdzinājumu Latvijas ebreju kopienai” piešķirtie finanšu līdzekļi.” *Par pielikuma saturu pilnībā atbild Latvijas Cilvēktiesību centrs.*

LATVIJAS
CILVĒKTIESĪBU
CENTRS

LATVIAN CENTRE
FOR HUMAN
RIGHTS

Latvijas Cilvēktiesību centrs ir papildinājis publikāciju [“Antisemitisma izpausmes: vēsture un mūsdienas.”](#) kas kopā ar Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padomi tika izdota 2015. gadā.

Publikācijā iekļauta informācija par notikumiem un faktoriem, kas pēdējos gados ietekmējuši antisemitisma pieaugumu, kā arī par pasākumiem Eiropas Savienībā (ES) un Eiropas Padomē antisemitisma ierobežošanā. COVID-19 pandēmija un Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā pastiprināja antisemitiskas attieksmes visā Eiropas Savienībā. Hamas teroristu uzbrukumi Izraēlas civiliedzīvotājiem 2023. gada 7. oktobrī un tiem sekojošais karš Gazas joslā ir negatīvi ietekmējuši ebreju kopienu situāciju un drošības sajūtu daudzviet ES.

Publikācijā ir arī iekļauti jaunākie aptauju dati par antisemitisma izpausmēm Eiropas Savienības dalībvalstīs, t.sk. jaunākie novērojumi par antisemitisma izpausmēm digitālajā vidē, tāpat sniegta informācija par atsevišķiem Eiropas Cilvēktiesību tiesas un nacionālo tiesu spriedumiem saistībā ar antisemitisku runu.

Publikācijā iekļauta arī informācija par attīstībām Latvijā, tostarp dati un secinājumi par Latvijas Cilvēktiesību centra veikto naida runas monitoringu dažādos laika posmos.

Salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm antisemitisku incidentu skaits Latvijā ir ļoti mazs. Saskaņā ar 2025.gada Eiroparometra aptauju 55% (50% salīdzinājumā ar aptauju 2018.gadā) aptaujāto ES uzskata, ka antisemitisms ir problēma, savukārt Latvijā tā uzskata 19% (12%, 2018). To, ka antisemitisms ES nav problēma uzskata 41 % (43%, 2018) aptaujāto, savukārt Latvijā tā uzskata 72% (79%, 2018).

Par plašāk izplatītāko situāciju, kādā Latvijā izpaužas antisemitisms, aptaujāto uztverē ir antisemitisms internetā, tostarp tiešsaistē sociālajos tīklos (24%).

Publikācija ir domāta kā palīglīdzeklis skolām, tiesību aizsardzības iestādēm, nevalstiskām organizācijām un citiem, kurus interesē antisemitisma izpausmju dinamika, tiesiskais regulējums un aktuālās tendences Latvijā un Eiropā.

Latvijas Cilvēktiesību centrs

Jau Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras 2018. gada aptaujā par ebreju pieredzi un priekšstatiem par antisemitismu Eiropas Savienības dalībvalstīs (aptauja aptvēra 12 valstis: *Austriju, Beļģiju, Dāniju, Franciju, Vāciju, Ungāriju, Itāliju, Nīderlandi, Poliju, Spāniju, Zviedriju un Apvienoto Karalisti*)¹ tika konstatēts, ka gandrīz deviņi no desmit respondentiem uzskatīja antisemitismu tiešsaistē par problēmu. Astoņi no desmit respondentiem bija saskārušies ar antisemitiskiem aizskārumiem tiešsaistē.²

Šajā aptaujā respondenti mēdz vērtēt antisemitismu kā nozīmīgāko sociālo vai politisko problēmu savā dzīvesvietā. Viņi uzskata, ka antisemitisms visvairāk izplatīts internetā un sociālajos medijos (89 %), kam seko publiskā telpa (73 %), plašsaziņas līdzekļi (71 %) un politiskā dzīve (70 %). Visbiežāk sastopamie antisemitiskie apgalvojumi, ar kuriem respondenti regulāri saskaras, ir: “Izraēlieši pret palestīniešiem izturas kā nacisti” (51 %), “Ebrejiem ir pārāk liela vara” (43 %) un “Ebreji izmanto holokausta upuru statusu savās interesēs” (35 %). Ar šādiem apgalvojumiem respondenti visbiežāk sastopas internetā (80 %), kam seko citi plašsaziņas līdzekļi, kas nav internets (56 %), un politiski pasākumi (48 %).

¹ Turpat 96% ES dzīvojošo ebreju.

² Experiences and perceptions of antisemitism Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-experiences-and-perceptions-of-antisemitism-survey-summary_en.pdf

³ Covid-19 pandēmija oficiāli sākās 2020. gada martā, bet beidzās kā starptautiska mēroga ārkārtas situācija 2023. gada 5. maijā.

⁴ European Commission: Directorate-General for Justice and Consumers, Institute for Strategic Dialogue, Comerford, M. and Gerster, L., *The rise of antisemitism online during the pandemic – A study of*

*Covid-19 pandēmija*³

Covid-19 krīze vēl vairāk saasināja pieaugošo tendenci attiecībā uz antisemitismu tiešsaistē.

Stratēģiskā dialoga institūta pētījumā⁴ tika identificēti 272 franču valodā un 276 vācu valodā veidoti konti un kanāli, kuros tika izplatīti ar Covid-19 pandēmiju saistīti antisemitiski vēstījumi. Vācu valodā antisemitiska satura izplatīšanā nozīmīgākā platforma bija Telegram ar 200 kanāliem, savukārt franču valodā dominēja Twitter, kur tika konstatēti 167 konti. Facebook abās valodās bija otra populārākā platforma antisemitiska satura izplatīšanai.⁵

Pandēmijas laikā būtiski pieauga antisemitisku atslēgvārdu lietojums. Salīdzinot 2020. gada pirmos divus mēnešus pirms pandēmijas ar to pašu periodu 2021. gadā, franču valodas kontos tika novērots septiņkārtīgs antisemitiska satura pieaugums, bet pētītajos vācu valodas kanālos antisemitisku publikāciju skaits palielinājās vairāk nekā trīspadsmit reizes.

Dati liecina arī par ievērojamu auditorijas iesaisti antisemitiska satura izplatīšanā dažādās platformās. Franču valodā publicēts antisemitisks saturs Facebook 2020. un 2021. gadā saņēma vairāk nekā pusmiljonu reakciju, komentāru un kopīgojumu, bet

French and German content, Publications Office of the European Union, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/671381>

⁵ No vairāk nekā četriem miljoniem ierakstu, kas savākti no šiem kontiem, vairāk nekā 180 000 jeb aptuveni viens no četrdesmit tika atzīmēti kā tādi, kas satur antisemitiskas atsauces. To vidū bija vairāk nekā 17 000 Facebook ierakstu, vairāk nekā 38 000 tvītu un vairāk nekā 124 000 Telegram ierakstu, kuros izmantoti antisemitiski atslēgvārdi vai ar ebrejiem saistīti termini kanālos, kuros dominēja antisemitisks saturs.

Twitter platformā vairāk nekā trīs miljonus atzīmju “Patīk” un retvītu. Savukārt Vācijā antisemitisks saturs Telegram platformā kopumā ticis skatīts vairāk nekā divus miljardus reižu. Vācu un franču valodas kontiem kopā bija gandrīz 4,5 miljoni sekotāju, lai gan unikālo sekotāju skaits, visticamāk, bija ievērojami mazāks.

Pētījumā konstatēts, ka salīdzinoši neliels skaits īpaši aktīvu kontu rada nesamērīgi lielu daļu no visa antisemitiskā satura. Desmit aktīvākie vācu valodas kanāli, kas veidoja mazāk nekā 5 % no visiem identificētajiem kontiem, bija atbildīgi par vairāk nekā pusi visa antisemitiskā satura. Trīs produktīvākie Telegram konti bija ar QAnon kustību saistītas diskusiju grupas.

Kvalitatīvā analīze atklāja vairāku būtisku ar Covid-19 pandēmiju saistītu antisemitisku naratīvu izplatīšanos. Tie ietvēra gan sazvērestības teorijas, kurās vakcīnas tika attēlotas kā ebreju plāns iedzīvotāju sterilizācijai vai kontrolei, gan priekšstatus par ebrejiem kā nehiģieniskiem cilvēkiem vai pat kā sava veida “vīrusu”.

Vienlaikus pandēmijas laikā internetā plaši izplatījās arī tradicionāli antisemitiski stereotipi. Dominējošie naratīvi bija sazvērestības teorijas par ebreju kontroli pār starptautiskajām finanšu, politiskajām un mediju institūcijām. Saskaņā ar manuāli kodētas publikāciju izlases analīzi šādi naratīvi veidoja 89 % no antisemitiskā satura vācu valodā un 55 % franču valodā. Neraugoties uz to, ka Holokausta noliegšana gan Vācijā, gan Francijā ir krimināli sodāma, abu valstu tiešsaistes kanālos joprojām tika konstatēti šādu uzskatu piemēri.

Tomēr lielākā daļa analizētā antisemitiskā satura, kas atbilda Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses (IHRA) darba definīcijā

noteiktajiem kritērijiem, nebija vardarbīgs un nepārprotami neatbilda nelegāla satura pazīmēm saskaņā ar Vācijas un Francijas tiesību aktiem. Tādēļ tā dēvētā “likumīgā, bet kaitīgā” antisemitiskā satura izplatības ierobežošana rada būtiskus izaicinājumus gan tehnoloģiju uzņēmumiem, gan valstu iestādēm.

Arī Starptautiskā tīkla pret kibernaaidu (INACH) apkopojumā⁶ konstatēts, ka pirmajā sazvērestības teoriju vilnī tika apgalvots, ka vīruss patiesībā nepastāv un ka tā ir ebreju izdomāta krāpšana dažādu mērķu sasniegšanai. Otrajā vilnī tika atzīts, ka vīruss eksistē, taču tika apgalvots, ka to apzināti radījuši ebreji, lai īstenotu savus ļaunprātīgos nodomus.

Plaši izplatījās arī dažādu sazvērestības teoriju kombinācijas. Tajās tika apgalvots, ka Bils Geitss un Džordžs Soross, kurš šādos naratīvos bieži tika izmantots kā simbolisks ebreju tēls, radījuši vīrusu finansiāla labuma gūšanai. Atsevišķās teorijās tika apgalvots, ka Geitss cenšas nopelnīt no masveida vakcinācijas, savukārt citās tika izplatīti nepamatoti apgalvojumi, ka vakcīnu mērķis ir cilvēku izsekošana vai kontrole, izmantojot mikroshēmas.

Dažkārt šīs teorijas tika papildinātas arī ar apgalvojumiem par 5G tehnoloģiju, kuru it kā izmantojot Izraēla un/vai Bils Geitss vīrusa izplatīšanai, Amerikas Savienoto Valstu vai citu valstu vājināšanai un globālas ietekmes iegūšanai. Šie naratīvi apvienoja vairākas savstarpēji saistītas sazvērestības teorijas, kurās pandēmija tika skaidrota kā apzināti organizēts un koordinēts process.

Par sazvērestības teorijām un antisemitismu covid-19 laikā Latvijā rakstīja [Re:Baltica](https://www.inach.net/wp-content/uploads/COVID_paper_.pdf) **“Kā Covid laika sazvērestības teorijas atdzīvina antisemitiskas idejas”**. Sociālajos

⁶ International Network Against Cyber Hate. (2020). *COVID-19 – A plague of racism and conspiracy theories*.

https://www.inach.net/wp-content/uploads/COVID_paper_.pdf

medijos lietotāji izplatīja stāstus par mistisku "globālistu eliti", kas it kā grib samazināt iedzīvotāju skaitu un kontrolēt cilvēkus. To pamatā ir seni antisemitiski mīti par ebreju slepeni ietekmi uz pasaules politiku un ekonomiku. Pandēmijas laikā bija novērojama holokausta trivializācija. Piemēram, *Facebook* tika publicēti apgalvojumi, kuros prasība lietot maskas un vakcinācija pielīdzināta holokaustam. Kādā ierakstā cilvēki, kas gaida rindā uz vakcināciju, pielīdzināti ebrejiem, kas koncentrācijas nometnēs savulaik domājuši, ka tiek vesti uz dušām. Citā ierakstā maskas, kas jānēsā, lai neinficētu citus ar vīrusu, pielīdzinātas dzeltenajai zvaigznei, kuras nacistu režīms lika ebrejiem nēsāt pie apģērba kā atšķirības zīmi. Vairākkārt arī popularitāti guvuši vēstījumi, ka drīzumā tiks ierīkotas koncentrācijas nometnes tiem, kuri nevakcinējas vai neievēro ierobežojumus.

Ebreju situācija Eiropas Savienībā pēc 2023.gada 7.oktobra

Hamas teroristu uzbrukumi Izraēlas civiliedzīvotājiem 2023. gada 7. oktobrī⁷ un tiem sekojošais karš Gazas joslā ir negatīvi ietekmējuši ebreju kopienu situāciju un drošības sajūtu daudzviet ES.

Saskaņā ar Stratēģiskā dialoga institūta (*Institute for Strategic Dialogue*) pētījumu septiņu dienu laikā pēc "Hamas" terorakta Apvienotās Karalistes labdarības organizācija Community Security Trust (CST), kas veic antisemitisma izpausmju monitoringu, reģistrēja 600 antisemitiskus incidentus.⁸ Tas ir par 641% vairāk nekā tajā pašā periodā 2022. gadā. No šiem incidentiem 185 notika tiešsaistē, tostarp tika

fiksēta verbāla aizskaršana, vajāšana un vardarbības draudi. Līdzīgi nedēļā pēc uzbrukuma Vācijas monitoringa organizācija RIAS reģistrēja 202 incidentus, kas ir par 240% vairāk nekā tajā pašā periodā iepriekšējā gadā. Savukārt Londonas Metropolitēna policijas dati par naida noziegumiem liecina par 1 353% pieaugumu antisemitisku nodarījumu skaitā laikposmā no 1. līdz 18. oktobrim.

Francija, kur dzīvo lielākā ebreju kopiena Eiropā, pēc 2023.gada 7. oktobra piedzīvoja strauju reģistrēto antisemitisko incidentu pieaugumu. 2023. gadā tika fiksēti kopumā 1676 incidenti (4,5 incidenti dienā), kas ir trīskāršs pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Nīderlandē reģistrēto incidentu skaits pieauga astoņas reizes. Austrijā incidentu skaits 2023. gada pēdējos mēnešos pieauga četrkārtīgi. Vācijā trešdaļa naida incidentu bija antisemitiski, nesamērīgi ietekmējot ebreju kopieni, kas veido tikai apmēram 0,25% iedzīvotāju.

Iebiedēšana un uzbrukumi bija vērsti arī pret ebreju studentiem un universitāšu personālu. Eiropas Ebreju studentu savienības (EJUS) ziņojumā konstatēts būtisks antisemitisks incidentu pieaugumu Eiropas universitātēs kopš 7. oktobra. Saskaņā ar ziņojumu ebreju studenti jutās nedroši, un viņu tiesības piekļūt izglītībai tika būtiski ierobežotas iebiedēšanas un uzbrukumu dēļ.

Pēc 2023. gada 7. oktobra uzbrukumiem tiešsaistes platformas veicināja un pastiprināja naida runas, vardarbīga ekstrēmisma un teroristiska satura izplatīšanu. Plaši izplatīta kļuva uzbrukumu noliegšana un sagrozīšana, tostarp antisemitiskas sazvērestības teorijas,

⁷ 2023.gada 7.oktobrī tika nogalināti 1125 cilvēki, to vidū arī daudzi ES pilsoņi. Sākotnēji tika sagrābti 251 ķīlnieki.

⁸ Rose, H., Guhl, J., & Comerford, M. (2023, October 31). *Rise in antisemitism on both mainstream and fringe social media platforms following Hamas' terrorist attack.* [Institute for Strategic Dialogue](https://www.instituteforstrategicdialogue.com/research/rise-in-antisemitism-on-both-mainstream-and-fringe-social-media-platforms-following-hamas-terrorist-attack).

dezinformācija, Holokausta noliegšana un sagrozīšana, kā arī terorisma slavināšana un aicinājumi uzbrukumiem Izraēlai un ebrejiem. Stratēģiskā dialoga institūta pētījumā, kas publicēts 2024. gada februārī, konstatēts ievērojamu antisemitisku komentāru, ziņojumu un draudu pieaugumu tiešsaistē. Eiropas Komisijas pasūtīts politikas ziņojums parādīja naida runas satura pieaugumu tiešsaistē pēc 7. oktobra: +7% Reddit un +10% X platformā. Ap 45% no nejauša naida satura izlases bija antisemitisks saturs, 15% – pret musulmaņiem vērsts naid.

Antisemitiska vardarbība Eiropā saglabājas augstā līmenī arī 2025. gadā, turklāt pēc 2026. gada kara Irānā atkal fiksēts jauns uzbrukumu vilnis. Starptautiskais pretterorisma centrs (International Centre against Terrorism) un Eiropas Ebreju kongresa Drošības un krīzes centrs (Security and Crises Centre) viena gada monitoringā⁹ konstatēja 254 antisemitiskus incidentus (ārpus interneta) visās ES dalībvalstīs, kā arī Apvienotajā Karalistē un Šveicē. Dokumentā norādīts: “Kopumā gada laikā tika identificēti 254 incidenti.” Meklēšana tika veikta attiecīgo valstu valodās un veikta ik mēnesi visa gada garumā. Incidenti tika iedalīti piecās reālās antisemitisma izpausmju formās: fiziski uzbrukumi, vandālisms, aizskaršana, naida runa un “citi” — pēdējā kategorija kalpoja kā kopkategorija gadījumiem, kurus nevarēja skaidri piesaistīt iepriekš minētajām grupām.

Incidenti tika reģistrēti visās uzraudzītajās valstīs. Vislielākie absolūtie skaitļi bija Vācijā (58), Francijā (54), Itālijā (29) un Apvienotajā Karalistē (27), un Vācija kopā ar Franciju veidoja gandrīz pusi no visiem gadījumiem. Incidentu veidi būtiski atšķīrās:

Francijā biežāk notika fiziski uzbrukumi, savukārt Itālijā un Nīderlandē dominēja vandālisms.

Vandālisms kopumā bija visbiežāk sastopamā kategorija — 131 gadījums. Visbiežāk tika bojāti Holokausta memoriāli (41), sinagogas (23) un ebreju kapsētas (11). Fizisku uzbrukumu bija 48, lielākoties spontāni uzbrukumi cilvēkiem, kurus uzbrucēji identificēja kā ebrejus pēc redzamām pazīmēm. Naida runa veidoja 40 incidentus, aizskaršana — 21, bet 14 gadījumi neiederējās nevienā kategorijā. 102 gadījumos tika identificēts motīvs: galvenokārt pro-palestīniešu noskaņojums (47) un galēji labējā ideoloģija (42). Mazāk gadījumu bija saistīti ar galēji kreiso motivāciju (7), islamistu motivāciju (5), un viens gadījums tika saistīts ar Krievijas hibrīdkampaņu.

Tiesībaizsardzības iestāžu reakcija bija dažāda: aptuveni 75 procentos gadījumu tika uzsāktas izmeklēšanas, taču apmēram divās trešdaļās gadījumu vainīgie netika identificēti. No 31 tiesā nonākušā gadījuma septiņi beidzās ar brīvības atņemšanu.

Vienlaikus, organizācijas norāda, ka nacionālās uzraudzības organizācijas, kas līdzās saviem monitoringa mehānismiem palaujas uz kopienu ziņošanas mehānismiem, konsekvēti fiksē ievērojami lielākus skaitļus. Piemēram, britu *Community Security Trust* 2025. gadā vien reģistrēja 2 159 antisemitiskus incidentus (ārpus interneta), savukārt Polijas *Żydowskie Stowarzyszenie Czulent* un Spānijas *Observatorio de Antisemitismo* savos gada pārskatos par 2024. gadu katrs fiksēja apmēram 100 antisemitisku incidentus ārpus interneta vides.

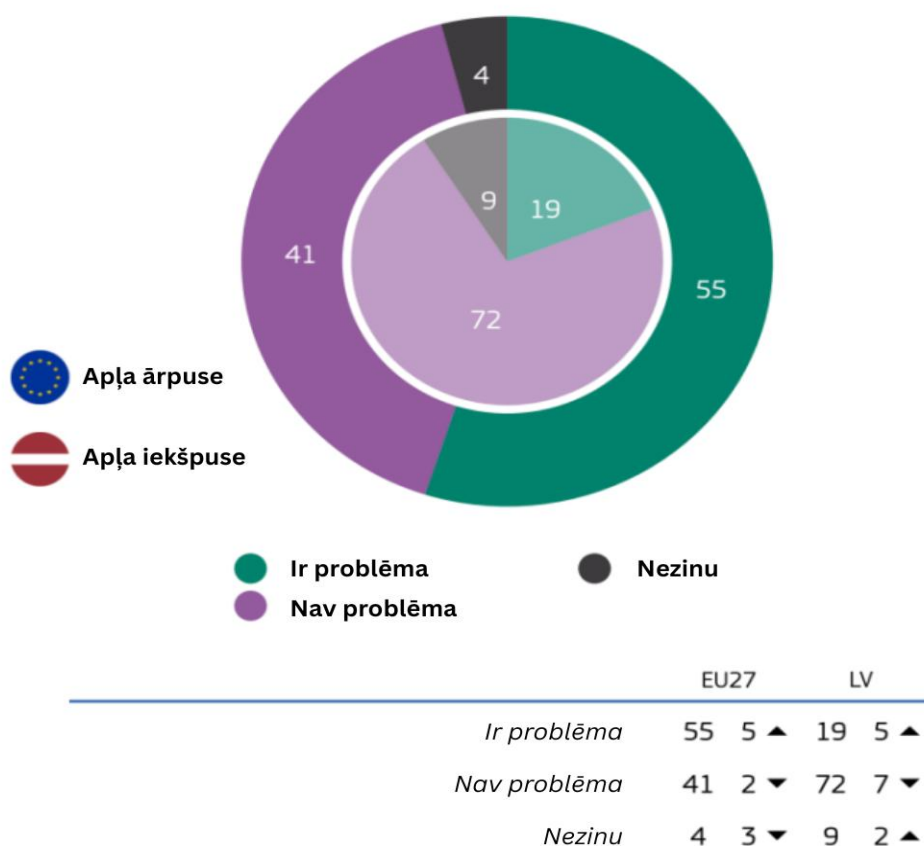
⁹ Lanchès, J. (2026, July 30). *Antisemitism and violent extremism in Europe: An analysis of trends and incidents*. International Centre for Counter-

Terrorism (ICCT).
<https://icct.nl/publication/antisemitism-and-violent-extremism-europe-analysis-trends-and-incidents>

Aptaujas

2025.gada novembrī tika veikta **Eiropas Komisijas aptauja par uztveri par antisemitismu**. Latvijas iedzīvotāju uztvere par antisemitismu atšķiras no vidējiem rādītājiem Eiropas Savienībā. Trīs reizes mazāk aptaujāto Latvijā salīdzinājumā ar vidējo rādītāju ES 27 valstīs uzskata antisemitismu par problēmu. 55% (50% salīdzinājumā ar aptauju 2018.gadā) aptaujāto ES uzskata, ka antisemitisms ir problēma, savukārt Latvijā tā uzskata 19% (12%, 2018). To, ka antisemitisms ES nav problēma uzskata 41 % (43%, 2018) aptaujāto, savukārt Latvijā tā uzskata 72% (79%, 2018).

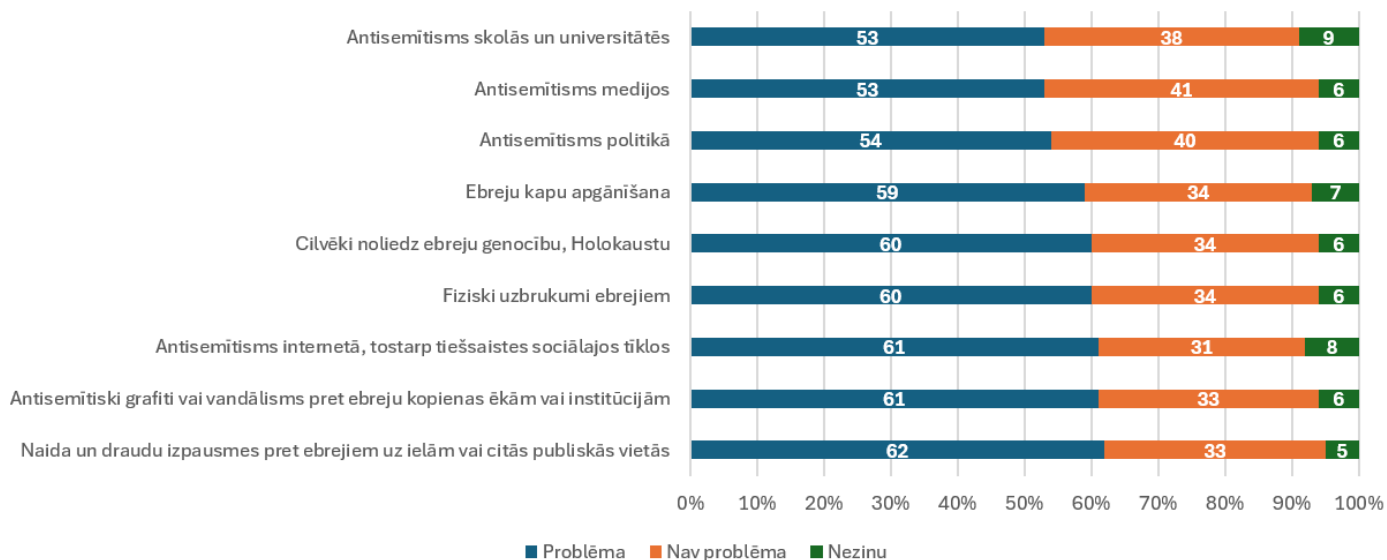
QD3. Vai jūs uzskatāt, ka antisemitisms ir vai nav problēma jūsu valstī?

Eiropas Komisijas aptaujātie visbiežāk par problēmu ES nosauc naida un draudu izpausmes pret ebrejiem uz ielām vai citās publiskās vietās, antisemitiskus grafiti vai vandālismu pret ebreju

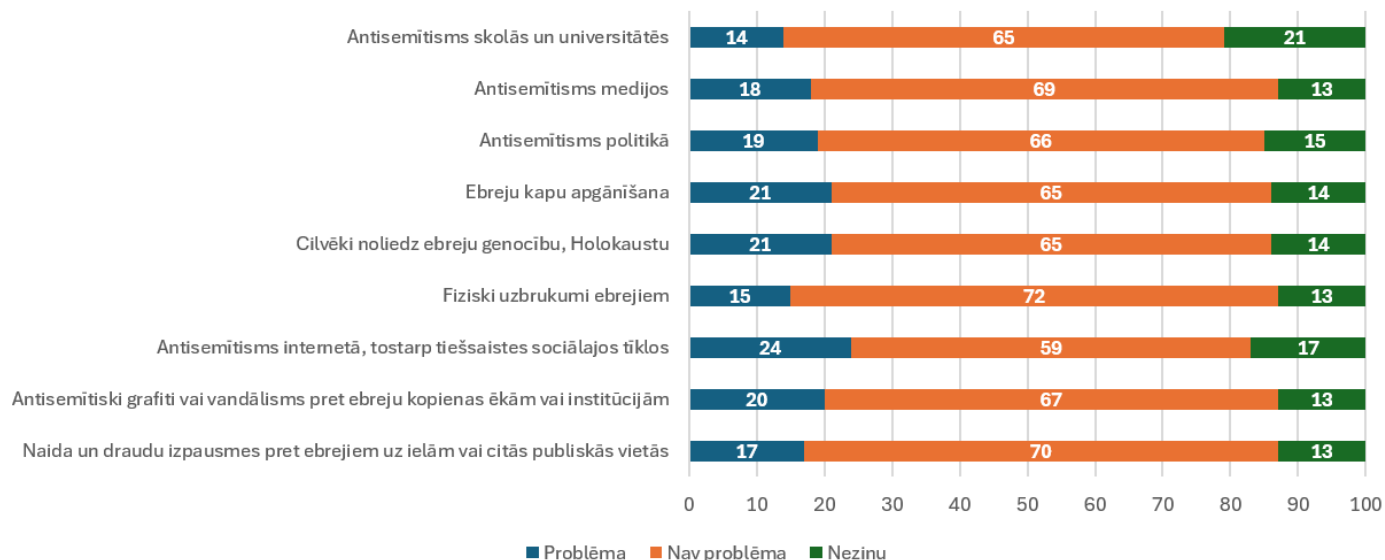
kopienas ēkām vai institūcijām, antisemitismu internetā (visi 61%), fiziskus uzbrukumus ebrejiem, holokausta noliegšanu (60%), ebreju kapu apgānīšanu (59%).

QD5. Vai, jūsuprāt, katra no tālāk minētajām situācijām ir problēma jūsu valstī? (ES)

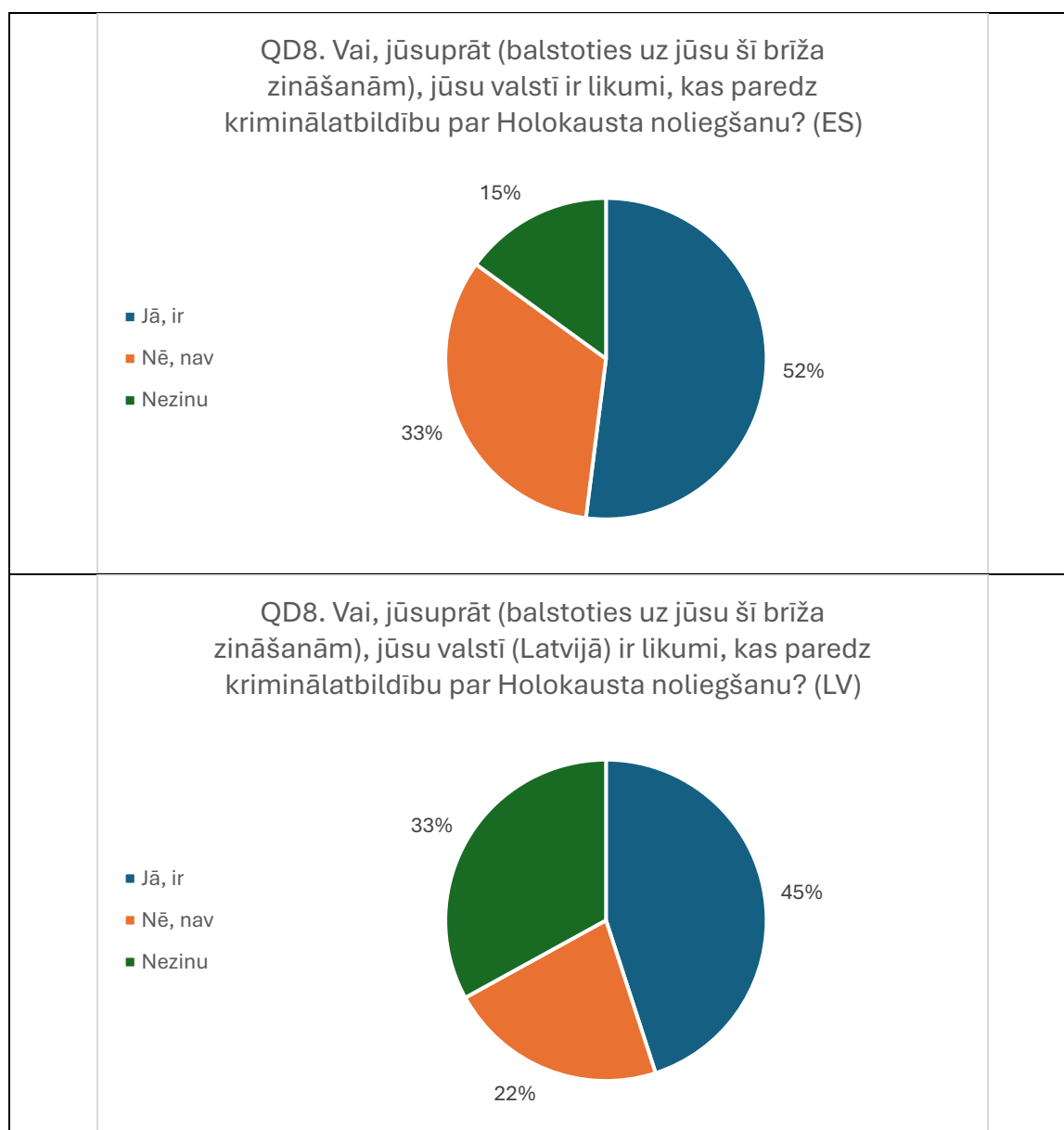

Ja ES aptaujāto uztverē antisemitisma izpausmes visās minētajās situācijās svārstās no 53-62%, tad Latvijā šie rādītāji ir trīs reizes zemāki. **Par plašāk izplatītāko situāciju, kādā Latvijā izpaužas antisemitisms, aptaujāto uztverē ir antisemitisms internetā, tostarp tiešsaistē sociālajos tīklos (24%), holokausta noliegšana, ebreju kapu apgānīšana (21%).**

QD5. Vai, jūsuprāt, katra no tālāk minētajām situācijām ir problēma jūsu valstī (Latvijā)? (LV)

Uz jautājumu, vai konkrētajā dalībvalstī ir likumi, kas paredz kriminālatbildību par Holokausta noliegšanu, 52% aptaujātie Eiropas Savienībā zina, kā tādi ir, 33% uzskata, kā nē, bet 15% atzīst, ka nezina.

45% aptaujāto Latvijā zina, ka Latvijā ir likumi, kas paredz kriminālatbildību par holokausta noliegšanu, kas ir nedaudz mazāk kā vidēji ES (53%). Savukārt ES ir vairāk aptaujāto, kuri uzskata, ka tādu likumu nav (33%), Latvijas šis īpatsvars ir 22%. Latvijā vairāk kā vidēji ES ir tādi aptaujātie, kuri atzīst, ka nezina (33% LV iepretim 15% ES).

Cīņa pret antisemitismu reģionālā līmenī

Eiropas Savienība

ES stratēģija cīņai pret antisemitismu un ebreju dzīves veicināšanai (2021–2030)

2021.gada oktobrī Eiropas Komisija (turpmāk EK) pieņēma ES stratēģiju cīņai pret antisemitismu un ebreju dzīves veicināšanai (2021–2030).¹⁰

Nemot vērā antisemitisma pieaugumu Eiropā un ārpus tās, stratēģijā ir izklāstīta virkne pasākumu, kas sadalīti trīs pilāros:

- **novērst visu veidu antisemitismu**
- **aizsargāt un atbalstīt ebreju dzīvesvidi un**
- **veicināt pētniecību, izglītību un holokausta piemiņu.**

Šajā stratēģijā ierosināti pasākumi, lai pastiprinātu sadarbību ar tiešsaistes uzņēmumiem nolūkā ierobežot antisemitismu tiešsaistē, labāk aizsargāt sabiedriskās vietas un lūgšanu vietas, izveidot Eiropas pētniecības centru mūsdienu antisemitisma izpētei un izveidot vietu tīklu, kurās notika holokausti.

Pēc EK paustā, deviņi no desmit ebrejiem uzskata, ka antisemitisms viņu valstī ir pieaudzis, un 85% to uzskata par nopietnu problēmu. Lai risinātu šo problēmu, EK piesaista ES līdzekļus un atbalsta dalībvalstis valsts stratēģiju izstrādē un īstenošanā. EK atbalsta uzticamu signalizētāju un ebreju organizāciju Eiropas mēroga tīkla izveidi ar nolūku izskaust nelikumīgu naida runu tiešsaistē. Tā arī atbalsta tādu vēstījumu izstrādi, kuru mērķis ir apkarot antisemitisku saturu tiešsaistē. EK sadarbojas ar nozares un informācijas un tehnoloģiju uzņēmumiem, lai

novērstu ar nacismu saistītas simbolikas, piemiņlietu un literatūras nelikumīgu izvietošanu un pārdošanu tiešsaistē.

EK ir norādījusi, ka 38% ebreju ir apsvēruši iespēju emigrēt, jo, būdami ebreji, viņi ES nejūtas droši. Lai nodrošinātu, ka ebreji jūtas droši un var pilnībā piedalīties Eiropas dzīvē, EK nodrošina ES finansējumu, lai labāk aizsargātu sabiedriskas vietas un lūgšanu vietas. Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot Eiropola atbalstu terorisma apkarošanas darbībām gan tiešsaistē, gan ārpus tās. Lai atbalstītu ebreju dzīvesvidi, EK veic pasākumus, lai aizsargātu ebreju kultūras mantojumu un palielinātu informētību par ebreju dzīvesvidi, kultūru un tradīcijām.

Tāpat EK vērš uzmanību uz to, ka patlaban katrs divdesmitais Eiropas iedzīvotājs nekad nav dzirdējis par holokaustu. Lai nodrošinātu, ka par to netiek aizmirsts, EK atbalstīs tādu vietu tīkla izveidi, kurās notika holokausti, bet par kurām ne vienmēr ir zināms, piemēram, slēpņi vai vietas, kurās tika veikta nošaušana. EK atbalstīs arī Jauno Eiropas vēstnieku jaunu tīklu, lai popularizētu holokausta piemiņu. Ar ES finansējumu EK atbalstīs Eiropas pētniecības centra izveidi mūsdienu antisemitisma un ebreju dzīvesvides izpētei sadarbībā ar dalībvalstīm un pētnieku aprindām. Lai izceltu ebreju kultūras mantojumu, EK aicinās pilsētas, kuras piesakās uz Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, pievērsties savu minoritāšu vēsturei, tostarp ebreju kopienas vēsturei.

ES izmanto visus pieejamos instrumentus, lai aicinātu partnervalstis apkarot antisemitismu ES kaimiņvalstīs un ārpus tām, tai skaitā sadarbojoties ar starptautiskām organizācijām.

¹⁰ Eiropas Komisija. (2021). *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu*

komitejai: ES stratēģija antisemitisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam (2021.–2030. gads) (COM(2021) 615 final)

Stratēģija tiek īstenota laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam. EK 2024. publicēja un 2029. gadā publicēs visaptverošus īstenošanas ziņojumus. Dalībvalstis jau ir apņēmušās novērst un apkarot visu veidu antisemitismu, izmantojot jaunas valstu stratēģijas vai pasākumus saskaņā ar esošajām valstu stratēģijām vai rīcības plāniem rasisma, ksenofobijas, radikalizācijas un vardarbīga ekstrēmisma novēršanai. Valstu stratēģijas bija jāpieņem līdz 2022. gada beigām, un EK tās izvērtēja līdz 2023. gada beigām.

2024. gadā EK publicēja pirmo izvērtējumu par nacionālajām stratēģijām ES dalībvalstīs.¹¹

Pēc ES stratēģijas pieņemšanas: 23 ES dalībvalstis ir izstrādājušas nacionālās stratēģijas antisemitisma apkarošanai, no kurām 14 ir patstāvīgas stratēģijas, bet 9 iekļauj īpašus pasākumus plašākās stratēģijās pret rasismu, ekstrēmismu vai cilvēktiesību veicināšanai; 20 dalībvalstis ir iecēlušas īpašu sūtni vai nacionālo koordinatoru antisemitisma apkarošanai; 25 dalībvalstis ir pieņēmušas un/vai atbalstījušas IHRA antisemitisma darba definīciju.

ES dalībvalstu veiktie pasākumi

Vācija: Incidentu izmeklēšana ir būtiska. Lielākajā daļā federālo zemju pie ģenerālprokuratūrām ir iecelti antisemitisma komisāri, kuriem ir svarīga loma antisemitisku noziegumu izmeklēšanā. Viņi arī cenšas standartizēt likuma piemērošanu antisemitisku noziegumu izskatīšanā, nodrošināt koordināciju starp prokuratūrām un organizēt specializētas apmācības.

Beļģija: Lai uzlabotu antisemitisku incidentu uzskaiti, Beļģija pārskatīja instrukcijas,

ļaujot norādīt “antisemitisku” motīvu, reģistrējot diskriminācijas un naida noziegumus. Instrukcijas, kas publicētas 2024. gada 22. aprīlī, nosaka arī vadlīnijas ar konkrētiem indikatoriem antisemitisma identificēšanai. Tas nodrošinās precīzākus datus un mērķtiecīgāku politiku.

Austrija: Reaģējot uz 2023. gada 7. oktobra uzbrukumiem, Austrija 2024. gada 18. martā pieņēma “Pasākumu paketi pret antisemitismu un antisemitisku dezinformāciju digitālajā vidē”. Pakete paredz 16 jaunus pasākumus sadarbībai starp valdību un lielajām interneta platformām un meklētājprogrammām, veicinot Digitālo pakalpojumu akta īstenošanu.

Nīderlande: Nīderlandē nacionālais koordinators antisemitisma apkarošanai (NCAB) un interneta veikals Bol.com 2022. gada 8. novembrī vienojās par iniciatīvu, kas papildina krimināltiesisko regulējumu, lai nodrošinātu, ka antisemitisks saturs netiek pārdots tiešsaistē. Mērķis ir vērsties pret biznesa modeli, kas balstās uz antisemitismu un sazvērētības teorijām, un dalīties pieredzē ar citām kompānijām. Amazon pievienojās iniciatīvai 2024. gada jūnijā.

Luksemburga: Kopš 2008. gada BEE SECURE STOPLINE Luksemburgā saņem ziņojumus par nelegālu saturu tiešsaistē, tostarp antisemitiskiem ierakstiem. Lai izmeklētu naida runu tiešsaistē, prokuratūra un policija kopīgi lemj par izmeklēšanas uzsākšanu. Dažos gadījumos iespējamiem pārkāpējiem tiek piedāvāta dalība programmā “Dialogs nevis naidis”, kur viņiem skaidro par naida runas kaitējumu. Tomēr naida runa var novest arī pie cietumsodiem.

¹¹ European Commission. (2024). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council: First progress report of the EU Strategy on*

combating antisemitism and fostering Jewish life (COM(2024) 476 final). EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52024DC0476>

Čehija: Čehijas valdība ir oficiāli apstiprinājusi ikgadēju 6,5 miljonu CZK (aptuveni 260 tūkstoši EUR) finansējumu ebreju kopienu aizsardzībai līdz 2029. gadam. Finansējuma saņēmējs ir Čehijas Ebreju kopienu federācija.

Itālija: Lai cīnītos pret antisemitismu sportā, 2023. gada 27. jūnijā tika parakstīta “Nodomu deklarācija par antisemitisma apkarošanu futbolā”, ko parakstīja iekšlietu ministrs, sporta un jaunatnes ministrs, nacionālais koordinators antisemitisma apkarošanai, Itālijas Futbola federācija un Itālijas Ebreju kopienu savienība. Deklarācija atsaucas uz IHRA definīciju, aizliedz spēlētājiem valkāt kreklu ar numuru 88 un paredz futbola sacensību tūlītēju apturēšanu antisemitisku incidentu gadījumā.

Krievijas karš Ukrainā smagi skāra Ukrainas ebreju kopienu, kas ir ceturtā lielākā Eiropā (līdz 200 000 cilvēku) un vienpadsmitā lielākā pasaulē. Tāpat kā visi Ukrainas iedzīvotāji, kopiena smagi cieš kara dēļ, un daudzi ir pārvietoti. Pirmajos trīs mēnešos pēc iebrukuma sākuma ES atbalstīja Ukrainas Ebreju kopienu federāciju (FJC), piešķirot 1,5 miljonus EUR, lai mobilizētu 1500 brīvprātīgos, nodrošinātu aptuveni 4000 pārtikas pakas un evakuētu vismaz 4500 cilvēkus no 180 kopienām.

Latvija

2023. gada aprīlī Latvijas valdība apstiprināja “[Plānu rasisma un antisemitisma mazināšanai Latvijā 2023. gadam](#)”¹².

Digitālo pakalpojumu tiesību akts

Cita nozīmīga Eiropas Savienības iniciatīva naida runas, t.sk. antisemitisma, mazināšanai interneta vidē ir saistīta ar Digitālo

pakalpojumu tiesību akta (turpmāk - DPA) pieņemšanu 2022. gada 16. novembrī. Šis tiesību akts pilnā apmērā stājas spēkā 2024. gada februārī. Ļoti lielās platformās nelikumīga un kaitīga satura izplatīšana rada īpaši augstu risku, tāpēc uz tām attiecas īpaši pienākumi. Šīm platformām, kuras sasniedz vairāk nekā 10% no 450 miljoniem patērētāju ES, ir jāievēro noteikumi par obligātiem riska novērtējumiem, riska mazināšanas pasākumiem, neatkarīgām revīzijām un ieteikumu sistēmu (proti, algoritmu, kas nosaka, kādu saturu lietotāji redz) caurskatāmību. Tādā veidā DPA palīdz cīnīties pret kaitīgu saturu (kas ne vienmēr ir nelikumīgs) un dezinformācijas izplatīšanu.

Katrai ES dalībvalstij jāieceļ/jāievēl Digitālo pakalpojumu koordinators (turpmāk – DPK), kurš ir atbildīgs par visiem jautājumiem, kas saistīti ar DPA piemērošanu un izpildi attiecīgajā valstī. Saskaņā ar DPA 19. panta otro daļu DPK ir tiesības piešķirt “uzticama ziņotāja” statusu, ja pretendents ir pierādījis savu atbilstību šādiem nosacījumiem:

- (a) tam ir īpašas zināšanas un kvalifikācija nelikumīga satura atklāšanai, identificēšanai un ziņošanai par to;
- (b) tas pārstāv kolektīvas intereses un ir neatkarīgs no visām tiešsaistes platformām;
- (c) tas veic savu darbību, lai laicīgi, rūpīgi un objektīvi iesniegtu paziņojumus.

Saskaņā ar DPA “uzticamiem ziņotājiem” ir pienākums reizi gadā iesniegt detalizētu pārskatu par tiešsaistes platformām ziņoto saturu un iznākumu. Uz “uzticama ziņotāja” statusu var pretendēt valsts iestādes, NVO, privātas institūcijas, taču ne indivīdi. Viņu ziņojumiem ir īpaša nozīme, jo tie platformu pakalpojumu sniedzējiem ir izskatāmi prioritārā kārtībā. Līdz 2026.gada vasarai

¹² Kultūras ministrija. (2023). *Plāns rasisma un antisemitisma mazināšanai 2023. gadam*.

Apstiprināts Ministru kabineta 2023. gada 11. aprīļa sēdē. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/341139-plans-rasisma-un-antisemitisma-mazinasanai-2023-gadam>

Latvijā nebija reģistrēts neviens atzīts uzticamais ziņotājs, kas ziņotu par nelikumīgu naida runu.¹³

Platformu nostāja par Holokausta noliegšanu

Lielākās platformas tagad savos naida runas vai dezinformācijas noteikumos iekļauj Holokausta noliegšanu un sagrozīšanu, publiski apņemoties šādu saturu noņemt.¹⁴ 2019. gada jūnijā *YouTube* grozīja savu naida runas politiku, skaidri aizliedzot saturu, kas noliedz labi dokumentētus vardarbīgus notikumus, tostarp Holokaustu. Pēc šīm izmaiņām tika fiksēts straujš termina “holohoax” lietojuma kritums *YouTube* platformā. Tas parāda, ka skaidri, precīzi noteikumi kopā ar aktīvu to ievērošanu var būtiski samazināt nolieguma satura redzamību tiešsaistē.

Meta atjaunināja savu naida runas politiku, skaidri aizliedzot Holokausta noliegšanu pēc tam, kad vairāki ziņojumi atklāja, ka tās algoritms veicināja šāda materiāla izplatīšanu. *TikTok* līdzīgi sadarbojās ar UNESCO un Pasaules Ebreju kongresu, lai veicinātu precīzu informāciju par Holokaustu. Tomēr noteikumu piemērošana joprojām ir nevienmērīga. 2024. gada analīze norādīja, ka platformas bieži nepiemēro savus pašas noteikumus.

ANO un UNESCO 2022. gada pētījumā konstatēts, ka gandrīz puse (49%) visa

Holokaustu aplūkojošā satura publiski pieejamos *Telegram* kanālos noliedz vai sagroza vēsturiskos faktus. Šis rādītājs pārsniedz 80% ziņojumos vācu valodā un sasniedz aptuveni 50% angļu un franču valodā. Šie ieraksti, kas platformā ir viegli pieejami cilvēkiem, kuri meklē informāciju par Holokaustu, bieži ir atklāti antisemitiski.

Konsekventi moderētās platformās Holokausta noliegšana un sagrozīšana ir sastopama, taču ievērojami retāk — tie parādās 19% Holokaustu aplūkojošā satura vietnē *Twitter*, 17% *TikTok*, 8% *Facebook* un 3% *Instagram*.

Eiropas Padome

Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību pārstrādātā Vispārējā politikas rekomendācija Nr. 9 par antisemitisma novēršanu un apkarošanu¹⁵

Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību (ECRI) norāda, ka rekomendācijas pārstrāde bija nepieciešama, jo Eiropā pieaug pret ebrejiem vērsti uzbrukumi, vandalisms un naida runa internetā. ECRI uzsver, ka spriedzes pieaugums Tuvajos Austrumos nedrīkst apdraudēt ebreju drošību Eiropā, un brīdina, ka Eiropas ebreji nedrīkst tikt vainoti par Izraēlas politiku. Vienlaikus rekomendācijā uzsvērts, ka cīņa pret

¹³ Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, [Digitālo pakalpojumu koordinatora darbības ziņojums 2024. gadā](#).

¹⁴ Institute for Strategic Dialogue. (2020, August 17). *Hosting the 'Holohoax': A snapshot of Holocaust denial across social media*. <https://www.isdglobal.org/publication/hosting-the-holohoax-a-snapshot-of-holocaust-denial-across-social-media/>; Coalition to Counter Online Antisemitism, & Institute for Strategic Dialogue. (2024, January 26). *The fragility of freedom: Online Holocaust denial and distortion*.

<https://www.isdglobal.org/publication/the-fragility-of-freedom-online-holocaust-denial-and-distortion/>

¹⁵ European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). (2021). *ECRI General Policy Recommendation No. 9 (Revised) on Preventing and Combating Antisemitism* (Adopted on 25 June 2004, revised on 1 July 2021). Council of Europe. CRI(2021)[number or link]. Available at: ECRI GPR No. 9 Revised. <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-9-revised-on-preventing-and-comb/1680a5db33>

antisemitismu nedrīkst apslāpēt pamatotu un leģitīmu Izraēlas politikas kritiku.

ECRI norāda, ka antisemitiskus noziegumus veic ļoti dažādi pārkāpēji, tostarp neonacisti, politiskie un reliģiskie ekstrēmisti. Tāpēc rekomendācija sniedz valdībām visaptverošas vadlīnijas cīņai pret antisemitismu četrās jomās: politikas un institucionālā koordinācija, profilakse un izglītība, ebreju, ebreju kopienu un to institūciju aizsardzība, kā arī kriminālvajāšana un tiesību aizsardzība.

Profilakses un izglītības jomā ECRI aicina politiķus, viedokļu līderus un citas sabiedrībā redzamas personas stingri un publiski iestāties pret antisemitismu, skaidri norādot, ka tas nav pieļaujams. Tā iesaka izmantot Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses antisemitisma darba definīciju kā nejuridisku instrumentu, kas palīdz labāk izprast un atpazīt antisemitisma izpausmes.

ECRI arī rosina valdībām regulēt interneta uzņēmumus, tostarp sociālo tīklu platformas, telekomunikāciju operatorus un interneta pakalpojumu sniedzējus, lai izveidotu efektīvas sistēmas antisemitiskas naida runas uzraudzībai un apturēšanai tiešsaistē, vienlaikus ievērojot starptautiskos cilvēktiesību standartus.

Aizsardzības pasākumu jomā rekomendācija paredz, ka valdībām jānodrošina ebreju, ebreju kopienu un to institūciju drošība, veicinot sadarbību ar vietējām un valsts tiesību aizsardzības un drošības iestādēm. Tāpat ECRI iesaka uzlabot sadarbību ar ebreju kopienām, lai noteiktu un īstenotu nepieciešamos drošības pasākumus un nodrošinātu finansiālu atbalstu.

ECRI uzsver, ka brīžos, kad Tuvajos Austrumos atkal pieaug vardarbība, Eiropā

bieži pieaug vispārinājumi par visiem ebrejiem un antisemitiski uzbrukumi. Organizācija norāda, ka pārāk bieži netiek pietiekami uzsvērtā nepieciešamība nošķirt leģitīmu Izraēlas politikas kritiku — ciktāl tā tiek vērtēta pēc tiem pašiem standartiem kā jebkuras citas valsts politika — no rasistiskas un naidīgas attieksmes pret ebrejiem kopumā.

Kriminālvajāšanas un tiesību aizsardzības jomā ECRI iesaka nodrošināt, ka antisemitiski noziegumi tiešsaistē tiek sodīti tāpat kā noziegumi ārpus interneta un ka tie tiek pienācīgi risināti ar efektīvas kriminālvajāšanas un citu pasākumu palīdzību. Nelegāla antisemitiska naida runa ir ātri un konsekventi jādzēš, interneta pakalpojumu sniedzējiem rīkojoties atbilstoši spēkā esošajam juridiskajam un nejuridiskajam regulējumam.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse

Anti-semītiska naida runa

Pastörs pret Vāciju (2020)¹⁶

Eiropas Cilvēktiesību tiesa atstāja spēkā Vācijas parlamenta deputātam piemēroto sodu par Holokausta noliegšanu parlamenta uzrunas laikā. Tiesa atzina, ka Holokausta noliegšana ir antisemitiskas naida runas forma, kas nav savienojama ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10. panta (vārda brīvība) aizsardzību.

Bonnet pret Franciju (2022)¹⁷

Francijas–Šveices galēji labējais ideologs Alēns Bonē (pazīstams kā Alēns Sorāls) pārsūdzēja savu notiesāšanu par kriminālnozieģumu Francijā. Viņš bija notiesāts par publisku rasu vai reliģisku

¹⁶ *Pastörs v. Germany*, no. 55225/14, 3 October 2019, <https://hudoc.echr.coe.int/fre/?i=001-196148>

¹⁷ *Bonnet v. France* (dec.), no. 35364/19, 25 January 2022, <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-216050>

aizskārumu, kā arī par noziegumu pret cilvēci apšaubīšanu, t. i., Holokausta noliegšanu.

2022. gada februārī Eiropas Cilvēktiesību tiesa viņa sūdzību atzina par nepieņemamu. Tiesa secināja, ka viņu notiesājot, nav pārkāpts Konvencijas 10. pants par vārda brīvību, uzsverot, ka Holokausta noliegšana un klaji antisemitiski aizskārumi nav aizsargājami izteikumi, jo tie tieši grauj Eiropas Cilvēktiesību konvencijas pamatvērtības.

*Behara un Gutmana pret Bulgāriju (2022)*¹⁸

2022. gadā Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā Behara un Gutmana pret Bulgāriju konstatēja, ka politiķa Volena Siderova publiskie izteikumi par ebrejiem sasniedza tādu smaguma pakāpi, kas ietekmēja iesniedzēju privāto dzīvi un radīja pamatu Konvencijas 8. panta piemērošanai kopsakarā ar 14. pantu. Iesniedzēji – etniskie ebreji – apgalvoja, ka Siderovs savās grāmatās un publiskajās runās paudis antisemitiskus, pazemojošus un diskriminējošus izteikumus, kas aizskar viņu cieņu un identitāti. Bulgārijas tiesas viņu prasības noraidīja, neatzīstot izteikumu ietekmi uz iesniedzēju privāto dzīvi.

ECT uzsvēra, ka ebreji ir vēsturiski vajāta un mazāk aizsargāta grupa, kuras identitāti un pašvērtību negatīvi stereotipi var būtiski ietekmēt. Tiesa norādīja, ka Siderova izteikumi bija dzēlīgi antisemitiski, ietvēra holokausta noliegšanu un veicināja galējus aizspriedumus un naidu pret ebrejiem. Lai gan lielākā daļa izteikumu bija publicēti grāmatās ar ierobežotu izplatību, Siderova politiskais statuss – partijas priekšsēdētājs un kandidāts, kas ieguva otro vietu prezidenta vēlēšanās – piešķīra viņa izteikumiem plašāku rezonansi un ietekmi.

Tiesa secināja, ka izteikumi sasniedza pietiekamu smaguma sliekšni, lai ietekmētu iesniedzēju identitātes apziņu, pašvērtību un pašapziņu, un tādēļ tie ietilpst Konvencijas 8. panta tvērumā. Bulgārijas tiesas nebija veikušas nepieciešamo samērīguma izvērtējumu starp vārda brīvību un valsts pienākumu aizsargāt mazākumtautības no diskriminācijas. Tās ignorēja, ka naida kurināšana nebauda aizsardzību Konvencijas 10. panta ietvaros. Līdz ar to Bulgārija pārkāpa 8. pantu kopsakarā ar 14. pantu.

ECT piesprieda valstij atlīdzināt Beharai un Gutmanai tiesāšanās izdevumus 2762,53 eiro apmērā.

Siderova citāšu piemēri, ko tiesa vērtēja lietā:

Citāti no Siderova grāmatas “Mamona spēks”, kas tika publicēta Sofijā 2004. gadā: “... Līdz [Kristus laikam] jūdaisms bija neatgriezeniska atteikšanās no Dieva par labu Mamonam...” (28. lpp.)

“[Jūdaisms] ... ir elitāra, ksenofobiska, rasistiska un teomātiska filozofija” (42. lpp.) “Apbrīnojama ir to autoru demagoģija, kuri ebreju laicīgo laupīšanu kristiešos izceļ kā sīkumu. ... [E] visur, kur atrodas Eiropas kontinents, ebreji nokļuva zem valdnieku ādas, virzīja viņus uz kariem un kataklizmām, lai viņiem būtu akūta naudas vajadzība ... ”(58. lpp.)

“... Genocīds pret krievu, bulgāru un citām pareizticīgajām tautām tika veikts tiešās komandās no Talmudu rietumu aprindām, kuru vadīja Rotšildu ģimene. Šis genocīds ietvēra ne tikai tiešu iznīcināšanu, izmantojot karus, ‘revolūcijas’ un terorismu (kas gadsimtiem ilgi bija jūdaisma preču zīme). Šis genocīds tika veikts arī aprēķinot un konsekventi izlaupot kristīgo tautu naudu un resursus ... ”(135. lpp.)

¹⁸ Behar and Gutman v. Bulgaria, no. 29335/13, ECtHR (Fourth Section), 16 February 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207929>

“... Talmudiskais pasaules uzskats ir: paverdzināšana...” (143. lpp.)
... Elitisms ir jūdu, talmudu pasaules uzskatu pamats. Tas ietver priekšstatu, ka apzagt ‘otru’ - ne-jūdu - drīzāk varoņdarbs, nevis grēks. Tas, ka viņus sabojāt, ir drīzāk labs darbs nekā grēks. ... ”(147. lpp.)

Nacionālo tiesu prakses piemēri

Vācija

AfD politika lieta (2023. gada augusts)¹⁹

Bavārijas apgabaltiesa izskatīja lietā galēji labējās partijas *Alternatīva Vācijai* (AfD) politika lietu. Politikis bija publicējis video, kurā, kritizējot aktuālo politiku, izteica provokatīvus un vēsturiski nepamatotus salīdzinājumus ar Holokaustu.

Tiesa atzina viņu par vainīgu naida kurināšanā un piesprieda 2 700 eiro naudas sodu. Tiesa piekrita prokuratūras argumentam, ka Holokausta kā pavirša vai patvaļīga salīdzinājuma piemēra izmantošana noniecina genocīda piemiņu un apdraud ebreju aizsardzību pret antisemitiskiem uzbrukumiem.

Nīderlande: Aicinājums uz fizisku vardarbību tiešsaistē Amsterdamas “Jew Hunt” (ebreju medības) WhatsApp lieta (2024. gada novembris)²⁰

Pēc vardarbīgiem incidentiem Amsterdamā, kas bija vērsti pret Izraēlas futbola līdzjutējiem, Nīderlandes iestādes sāka kriminālvajāšanu pret vairākiem cilvēkiem, kuri digitālajās platformās organizēja mērķētu vardarbību.

Amsterdamas krimināltiesa piesprieda četriem apsūdzētajiem brīvības atņemšanu. Taksometra vadītājs (Mounir M.) tika atzīts par vainīgu un sodīts ar sešu nedēļu brīvības atņemšanu par to, ka WhatsApp grupā izplatīja informāciju par ebreju atrašanās vietām un sniedza norādījumus grautiņu dalībniekiem, kā izvairīties no policijas izvietojuma.

Antisemitiska naida runa Latvijā

2024.gadā Latvijas Cilvēktiesību centra publiskotais pētījums “Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi” ir pirmais plašākais pētījums Latvijā par naida runas tendencēm internetā. Pētījumā apkopoti naida runas monitoringa dati, kas veikts dažādās interneta vietnēs laika posmā no 2021. gada janvāra līdz 2023. gada novembrim. Monitoringā tika iekļauti lielākie globālie sociālie tīkli – Facebook (Meta), Twitter (X), Youtube, TikTok, Instagram, kā arī Latvijas interneta ziņu portāli – Delfi.lv, Rus.Delfi.lv, Tvnet.lv, RusTvnet.lv, Apollo.lv, Nra.lv, Neatkariga.nra.lv, LA.lv, Jauns.lv, TV3.lv, Lsm.lv, Rus.Lsm.lv, Sportacentrs.com.

Monitoringa uzdevums bija: 1) identificēt naida runu Latvijas interneta lietotāju saturā/komentāros; 2) izpētīt naida runas tendences (pamatus, izpausmes); 3) pārbaudīt, kā darbojas vietnēs pieejamie ziņošanas rīki, un noskaidrot, vai naida runas saturs tiek dzēsts/ierobežots. Naida runas saturs tika identificēts saskaņā ar Eiropas Padomes definīciju, ECT, ES Padomes Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm un nacionālo tiesu praksi.

¹⁹ DW (2023). Germany: AfD politician convicted over Holocaust remarks, 18.08, <https://www.dw.com/en/germany-afd-politician-convicted-over-holocaust-remarks/a-66572637>

²⁰ BBC(2024). Four given jail terms for Amsterdam violence against football fans <https://www.bbc.com/news/articles/cwy8lqvn7gjo>

Monitoringā laikā tika ziņots arī par antisemītisku naida runu.

Šajā laika periodā **LCC identificēja 2414 naida runas gadījumus** dažādās interneta vietnēs Latvijas interneta lietotāju veidotajā saturā (vai saistībā ar Latvijas interneta lietotāju veidoto saturu) latviešu un krievu valodās. Lielākā daļa naida runas tika identificēta **globālajos sociālajos tīklos Facebook (Meta), TikTok, Twitter (X), Youtube un Instagram – 1607. Latvijas ziņu portālos** tika identificēti **807 naida runas gadījumi**.

Antisemītiska naida runa tika konstatēta 222 gadījumos, no kuriem 144 fiksēti Latvijas ziņu portālos un 78 – sociālajos tīklos. Visvairāk antisemītiskā naida runa tika konstatēta komentāros portālā nra.lv – 102.

Antisemītiski izteikumi ir saistīti gan ar reģionāliem, gan ar Latvijas mēroga notikumiem, un attiecas uz vēsturiskām antisemitisma izpausmēm, gan arī jaunām sazvērestības teorijām. Monitorings apstiprināja, ka antisemītiska naida runa skar gan reliģisko, rasistisko/etnisko, politisko, saimniecisko/sociālo, gan ekonomisko antisemitismu.²¹ Daļa antisemītisko komentāru ir saistīti ar naidu pret ebrejiem, kas balstīts pārliecībā, ka ebreji tiecas pēc varas uzurpēšanas un nacionālas vai vispasaules kundzības, ka viņi ir atšķirīgāka un mazvērtīgāka tauta un ka ebrejiem raksturīgas “iedzimtas”, nelabvēlīgas īpašības. Tāpat identificēti antisemītiski komentāri, kas balstīti pārliecībā, ka ebrejiem raksturīga sabiedriski kaitnieciska saimniekošanas forma ar tieksmi parazitēt uz līdzcilvēku rēķina; ka ebreju darbības ar naudu un kapitālu ir kaitīgas sabiedrības

labklājībai un ekonomikas attīstībai. Atsevišķi komentāri skar reliģisko antisemitismu, kad ebreji tiek vainoti Kristus noslepkavošanā.

Antisemītiski izteikumi ir vērsti pret bijušo Latvijas Valsts prezidentu Egilu Levitu saistībā ar viņa ebrejisko izcelsmi no tēva puses. Tie visvairāk novēroti portālā nra.lv. Novērojumi liecina, ka daļu komentārus visticamāk publicē vieni tie paši lietotāji, kas nereti “ceļo” no viena portāla uz otru. E. Levitu apsūdz Latvijas ekonomiskajās likstās, aizskaroši salīdzina ar dzīvnieku, sātanu, Antikristu, apsūdz dvēseles pārdošanā, kļūšanu par globālās elites pakalpiņu, un aicina izsūtīt no Latvijas.

Antisemītiski izteikumi bijuši pausti saistībā ar likuma “Par labas gribas atlīdzinājumu Latvijas ebreju kopienai” pieņemšanu 2022. gada februārī, kas paredz piešķirt 40 miljonus eiro par 265 ebreju kopienas un bezmantinieku īpašumiem, kas tika nelikumīgi atsavināti nacistiskā un padomju režīma laikā. Atlīdzinājumu izmaksa uzsākta 2023. gadā, ko pabeigs līdz 2032. gada beigām.

Tāpat antisemītiski komentāri konstatēti saistībā ar atsevišķiem piemiņas pasākumiem, piemēram, atceroties Rumbulas slaktiņu, kurā tika nogalināti no Rīgas geto atvestie ebreji. Komentāros ebrejiem bieži tiek uzlikta galvenā atbildība par dažādiem vēstures notikumiem, kuru laikā bojā gāja miljoniem nevainīgu cilvēku – “atbildīgi par boļševismu, fašismu”, kariem, genocīdu, Ukrainas Holodomora “galvenie plānotāji”, tāpat nereti ebreji tiek vainoti Covid-19 izplatībā visā pasaulē. Atsevišķi antisemītiski izteikumi skar Latvijā visizplatītāko antisemītisko mītu, kas ir

²¹ Latvijas Cilvēktiesību centrs. *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi*. Pētījums. Rīga: LCC, 2024.

saistīts ar nacistu propagandu par “žīdu boļševismu”. Ebreji tika apsūdzēti par deportāciju sarakstu sastādīšanu, apgalvojot, ka atbildīgo padomju amatpersonu vidū bija liels ebreju īpatsvars. Tika identificēti komentāri, kuros ar apgalvojumiem, ka ebreji “pelnījuši” iznīcināšanu, attaisnots Holokausts, pausta nožēla, ka Hitleris nav līdz galam visu izdarījis, kā arī apgalvojumi, ka ebrejiem būtu jādzīvo koncentrācijas nometnēs un aicinājumi atkal viņus iznīcināt. Komentāros ir atsauces uz dažādām sazvērestības teorijām, piemēram, par ebreju vēlmi valdīt pār pasauli, t.sk. pārņemot pasaules finanšu struktūras, iefiltrējoties dažādu valstu valdībās un militārajā pavēlniecībā, t.sk. nacistiskās Vācijas armijā. Atsevišķos gadījumos ievietotas saites uz antisemitiskām padomju filmām.

Latvijas komentētāju saturā parādās arī mūsdienu Krievijas propagandas naratīvi. Piemēram, atsevišķos komentāros tiek atkārtots Krievijas naratīvs, aicinot iznīcināt Ukrainu, vairākos komentāros lietotājs atsauca uz “hazāru mafiju.” Krievijas kara propaganda regulāri nomelno Ukrainas valdību un prezidentu V. Zelenski ar mērķi attaisnot tās iebrukumu Ukrainā un veikt Ukrainas “denacifikāciju.” Piemēram, Krievijas prezidents Putins ir nodēvējis Ukrainas demokrātiski ievēlēto valdību par “narkomānu bandu un neonacistiem.” Savukārt Krievijas valsts mediji un propagandisti regulāri aicinājuši “denacificēt” Ukrainas tautu. Vadošās Krievijas amatpersonas nepārtraukti uzsver Ukrainas prezidenta V. Zelenska ebrejisko izcelsmi, vienlaikus apšaubot viņa “ebrejiskās izcelsmes autentiskumu.”

Ilustrācija 1: 2023. gada aprīlī Dmitrijs Medvedevs, bijušais Krievijas prezidents (un pašreizējais Krievijas Federācijas Drošības padomes priekšsēdētāja vietnieks), publicēja ierakstu X vietnē, kas bija pieejams arī Latvijā. Tajā bija izteikti pret ukraiņiem un poļiem vērsti draudi un aizskārumi. Medvedeva tekstā bija nacistu antisemitiskās propagandas elementi, piemēram, tādu vārdu lietošana kā "unterukraine", kas līdzinās nacistu terminam "untermensch" un nozīmē "zemcilvēks". Piekļuve konkrētam tvītam Latvijā pēc vēršanās pie platformas X tika ierobežota.

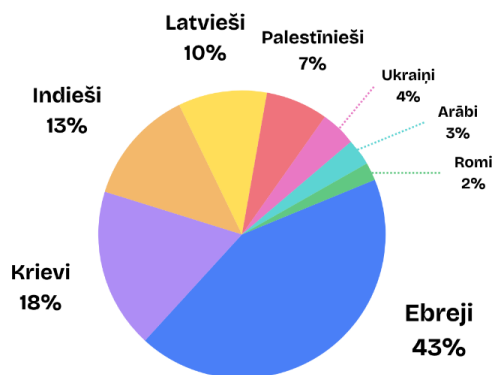
Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā, ekstrēmisti, antisemīti, kas pārstāv plašu ideoloģisko spektru, ir izmantojoši karu antisemitisku sazvērestības teoriju izplatīšanai. Daļa uzskata, ka karu organizē ebreji, lai noturētu globālu un finansiālu kontroli. Citi atsauca uz “hazāru mafiju” vai “hazāru iebrukumu”, lai attaisnotu un pat svinētu Krievijas iebrukumu. Šī sazvērestības teorija atsauca uz ticējumu, ka mūsdienu Austrumeiropas (aškenazi) ebreji ir cēlušiem no tautas, kas pazīstama kā hazāri, kuri pieņēma jūdaismu 8. gadsimtā un dzīvoja mūsdienu Ukrainas teritorijā. Šīs teorijas piekritēji uzskata, ka Putina iebrukums Ukrainā bija veids, kā palīdzēt valstij pretoties “hazāru ebreju” iebrukumam.

Naida runas monitorings II

2026.gada augustā Latvijas Cilvēktiesību centrs sagatavoja otru pārskatu par naida runas monitoringu, kurā tika iekļauti monitoringa, kas veikts no 2025. gada maija līdz 2026. gada jūnijam, rezultāti.²²

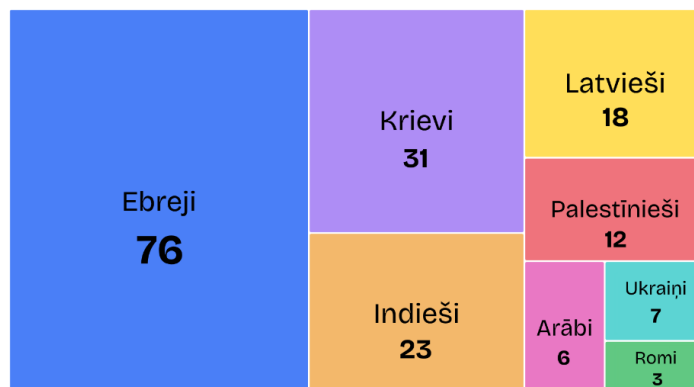
Tika ziņots par **600 iespējamām prettiesiskām naida runas gadījumiem**. No tiem 502 bija globālajos sociālajos tīklos – *Facebook, Instagram, Tiktok, Youtube, X*, kā arī atsevišķi gadījumi *Threads*²³, un 98 gadījumi Latvijas ziņu portālos – *Delfi.lv, Rus.delfi.lv, LA.lv, Jauns.lv, Apollo.lv*.

27% no visas identificētās naida runas bija vērsta pret cilvēkiem to tautības/etniskās izcelsmes dēļ. 25% gadījumu naida runa bija vērsta pret cilvēkiem to ādas krāsas dēļ (rasisms), 18% - seksuālās orientācijas vai dzimuma identitātes dēļ (homofobija, transfobija u.tml.), 16% naida runas bija vērsta pret imigrantiem, bēgļiem un patvēruma meklētājiem (ksenofobija), 3% dzimuma dēļ (seksisms), 2% reliģiskās piederības dēļ.

²² Latvijas Cilvēktiesību centrs. *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi II*. Pētījums. Rīga: LCC, 2026.
<https://cilvektiesibas.org.lv/lv/publications/publicets-parskats-naida-runa-latvija-tendences-un-726/>

Noziņoto gadījumu skaits pēc tautības/nacionālās izcelsmes

Antisemitiski izteikumi ir saistīti gan ar globāliem, reģionāliem (Izraēlas un Palestīnas konflikts), gan ar Latvijas mēroga notikumiem, un attiecas uz vēsturiskām antisemitisma izpausmēm, gan arī jaunām sazvērestības teorijām. Līdzīgi kā iepriekš, arī 2025.-2026.gadā veiktais naida runas monitorings apstiprināja, ka antisemitiska naida runa skar gan reliģisko, rasistisko/etnisko, politisko, saimniecisko/sociālo, gan ekonomisko antisemitismu.²⁴ Daļa antisemitisko komentāru ir saistīti ar naidu pret ebrejiem, kas balstīts pārliecībā, ka ebreji tiecas pēc varas uzurpēšanas un nacionālas vai vispasaules kundzības, ka viņi ir atšķirīgāka un mazvērtīgāka tauta un ka ebrejiem raksturīgas “iedzimtas”, nelabvēlīgas īpašības. Tāpat identificēti antisemitiski komentāri, kas balstīti pārliecībā, ka ebrejiem raksturīga sabiedriski kaitnieciska saimniekošanas forma ar tieksmi parazitēt uz līdzcilvēku rēķina; ka ebreju darbības ar

²³ Uz *Threads* (Instagram tvīti) neattiecas *Rīcības kodekss kodekss par cīņu pret nelikumīgu naida runu*+

²⁴ Ļenskis, I., Bērziņš D. Antisemitisma izpausmes: vēsture un mūsdienas. Rīga: 2016, Latvijas Cilvēktiesību centrs, Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padome, 8.lpp.

naudu un kapitālu ir kaitīgas sabiedrības labklājībai un ekonomikas attīstībai.

Pret ebrejiem vērsta naida runa visbiežāk izpaužas kā aizskaroša vulgarismu un stereotipu lietošana ("žīdi", "līkdegūņi" u.tml.). Tajā regulāri vērojama atsauce uz Holokaustu, tostarp Ādolfa Hitlera slavināšana, aicinājumi nogalināt ebrejus vai ievietot viņus gāzes kamerās.

Ievērojamais etniskā naida runas īpatsvars, kas vērsts tieši pret ebrejiem, skaidrojams ar specifisku fenomenu – pretēji citām etniskajām grupām, ebreju kopiena bieži tiek nepamatoti saistīta ar lokāliem un globāliem procesiem un notikumiem, kas tiešā veidā uz to neattiecas. Antisemitisma diskursā ebreji nereti tiek vainoti pie dažādām sociālpolitiskajām krīzēm un pārmaiņām, piemēram, migrācijas plūsmām, LGBTIQ+ tiesību paplašināšanas un sabiedrības atbalsta pasākumiem, kā arī starptautiskiem militāriem konfliktiem, tostarp Krievijas izraisīto karu Ukrainā.

Antisemitiskajos komentāros bieži tiek izplatītas sazvērestību teorijas, piemēram, tā dēvētais "Kalergi plāns"²⁵, apgalvojot, ka ebreji tiecas iznīcināt eiropiešu tautas un gaišādainos cilvēkus.

Šāda naida runa visbiežāk fiksēta:

- zem ziņu rakstiem par tumšādainajiem imigrantiem Latvijā;
- sociālajos tīklos zem fotogrāfijām vai video, kuros ir attēlotas romantiskas attiecības starp cilvēkiem ar dažādu ādas krāsu.

²⁵ "Kalergi plāns" (*Kalergi plan*) ir antisemitiska sazvērestības teorija par austriešu-japāņu politiķi, filosofu un Eiropas integrācijas idejas pamatlicēju Rihardu Nikolausu fon Kudenhovu-Kalergi (*Richard von Coudenhove-Kalergi*, 1894–1972). Tā apgalvo, ka viņš esot izstrādājis plānu ebreju vadītai Eiropas pamatiedzīvotāju iznīcināšanai un aizstāšanai ar jauktas izcelsmes sabiedrību. Patiesībā šāds plāns

Šajos gadījumos tumšādainie imigranti gandrīz vienmēr tiek demonizēti un raksturoti kā ebreju "bioloģiskais ierocis" pret gaišādainajiem iedzīvotājiem.

Cita izplatīta izpausme ir vispārīga baiļu kūdīšana un aicinājumi ebrejus "likvidēt", lai tie neiznīcinātu citas valstis vai sabiedrību kopumā. Šāda naida runa visbiežāk novērota diskusijās par Izraēlas un Palestīnas konfliktu un ar to saistītajiem notikumiem, vispārējās diskusijās par Izraēlas dalību 2026. gada Eirovīzijas konkursā, zem ierakstiem par 2025. gada 1. augusta un 10. oktobra protestiem Rīgā Palestīnas atbalstam; zem satura par 2026. gada 8. maija LGBTIQ+ solidaritātes gājienu "Alternative Pride" (kas tostarp puda protestu pret Latvijas dalību Eirovīzijā līdzās Izraēlai).

Latvijas komentētāju saturā parādās arī mūsdienu Krievijas propagandas naratīvi. Krievijas kara propaganda regulāri nomelno Ukrainas valdību un prezidentu V. Zelenski ar mērķi attaisnot tās iebrukumu Ukrainā un veikt Ukrainas "denacifikāciju." Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā, ekstrēmisti, antisemīti, kas pārstāv plašu ideoloģisko spektru, ir izmantojoši karu antisemitisku sazvērestības teoriju izplatīšanai.

Naidīgi vispārinājumi par visu ebreju tautu tiek pausti komentāros, kas vērsti pret Izraēlas premjerministru Benjaminu Netanjahu (tendence, kas turpinās kopš Izraēlas un Palestīnas konflikta eskalācijas); ar cilvēktirdzniecību un dzimumnoziedzumiem saistīto Džefriju Epstīnu (tendence, kas pastiprinājās kopš tika atklāta

nekad nav pastāvējis. Mītu 2000. gadu sākumā radīja austriešu neonacists Gerds Honsiks (*Gerd Honsik*, 1941–2018), kurš savos rakstos apzināti sagrozīja Kalergi 1925. gada grāmatas "Praktiskais ideālisms" (*Praktischer Idealismus*) tekstu.

FOA (Fighting Online Semitism), The Kalergi Plan - How a Vision for Peace was Twisted into a Tool of Hate, <https://foantisemitism.org/kalergi-plan-conspiracy-debunked/>

ši cilvēktirdzniecības tīkla saistība ar Latviju).

Rokasgrāmatas, ziņojumi

2025.gadā UNESCO izdeva **rokasgrāmatu** "**Countering Holocaust denial and distortion through education: a guide for teachers**"²⁶, kas ir paredzēta pedagogiem, lai palīdzētu skolēniem atpazīt un apkarot Holokausta noliegšanu un sagrozīšanu. Atsevišķa sadaļa skar jautājumus par digitālo antisemitismu.

2024.gadā ASV Valsts departamenta Globālās iesaistes centrs publicēja ziņojumu **"Vairāk nekā gadsimtu ilgs antisemitisms: Kā Kremļa dažādie valdnieki izmantojuši antisemitismu dezinformācijas un propagandas izplatīšanai."**²⁷

Saskaņā ar ziņojumu jau vairāk nekā gadsimtu cariskās, padomju un tagadējās Krievijas Federācijas varas iestādes ir izmantojušas antisemitismu, lai diskreditētu, sašķeltu un vājinātu savus iedomātos pretiniekus gan valstī, gan ārvalstīs. Mūsdienās Kremļa amatpersonas un Krievijas valsts vai valsts kontrolētie mediji izplata sazvērestības teorijas, kuras kurina antisemitismu un kuru mērķis ir maldināt pasauli par tās karu pret Ukrainu. Šīs taktikas balstās ilgā tradīcijā izmantot antisemitismu, lai radītu šķelšanos un neapmierinātību.

Ziņojuma pirmajā daļā skaidrots, kā mūsdienu Kremlis izmanto antisemitisku dezinformāciju karā pret Ukrainu un apraksta, kā Krievijas vadītāji un propagandisti izplata pret ebrejiem vērstas sazvērestības teorijas, lai novirzītu vainu un sagrozītu pasaules notikumus. Otrā daļa sniedz vēsturisku pārskatu par to, kā cariskā

Krievija un Padomju Savienība izmantoja šo kaitīgo paņēmieni savu mērķu īstenošanai.

Centrālais naratīvs ir nepatiesais apgalvojums, ka Ukraina ir "nacistiska valsts", ko pastiprina apmelojumi par Ukrainas ebreju izcelsmes prezidentu Volodimiru Zelenski, kuru Krievijas amatpersonas un propagandisti apzināti attēlo kā "nacistu" vai "ebreju tautas kaunu".

Krievijas amatpersonas, īpaši Sergejs Lavrovs un Vladimirs Putins, sagroza Holokausta vēsturi, pielīdzinot Rietumu atbalstu Ukrainai nacistu īstenotajai ebreju iznīcināšanai un apgalvojot, ka Rietumi cenšas "iznīcināt krievus". Šo naratīvu papildina ideja, ka "rusofobija" esot jauna antisemitisma forma, un krievi tiek attēloti kā "jaunie ebreji".

Kremļa dezinformācijas pamatā ir senās antisemitiskās sazvērestības teorijās, tostarp "zelta miljarda" (*Golden bullion*) mīts un priekšstati par ebreju pasaules kundzību. Īpaši bieži tiek demonizēti Džordžs Soross un Rotšildu ģimene, izmantojot klasiskus antisemitiskus motīvus — pasaules kontroli, alkātību, nodevību un "pārdabisku ļaunumu".

Krievijas drošības dienesti, tostarp FSB, finansē un koordinē propagandas saturu, kas apvieno antisemitismu ar pret Ukrainu un pret Rietumiem vērstu dezinformāciju. FSB pat ieteica veidot "propagandistu tīklus", inscenēt video ar veterāniem un radīt "antifašistu" frontes grupas postpadomju valstīs, lai uzturētu mītu par Ukrainas "nacismu".

Vienlaikus Krievija izmanto neonacistu paramilitāras vienības, piemēram, "Rusich", kas paši pauž atklāti antisemitiskus uzskatus.

²⁶ UNESCO. (2025). *Countering Holocaust denial and distortion through education: A guide for teachers*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://gcedclearinghouse.org/en/node/152601>

²⁷ US Department of State Global Engagement Center (2024). [More than a Century of Antisemitism: How Successive Occupants of the Kremlin Have Used Antisemitism to Spread Disinformation and Propaganda](#) (arhivēts).

Ar Krieviju saistīti ietekmes aģenti uztur arī Telegram kanālus, kas izplata antisemitiskas sazvērestības teorijas un citu naida saturu. Viens no tiem — “30 Silver Pieces” — ir īpaši veltīts antisemitisma izplatīšanai.

Kopumā Kremlis izmanto antisemitismu, lai:

- uzturētu mītu par Ukrainu kā “nacistisku valsti”
- diskreditētu Ukrainas vadību
- radītu priekšstatu par Krieviju kā “globālu upuri”
- novērstu uzmanību no sava agresijas kara
- veidotu informatīvo vidi, kas atbalsta Kremļa politiskos mērķus

Šī sistēma ir plaša, koordinēta un balstīta vēsturiskos antisemitisma modeļos, kurus Krievijas vara izmanto jau vairāk nekā gadsimtu.

2024.gadā Stratēģiskā dialoga institūts izdeva publikāciju “Research Compilation on Online Antisemitism”²⁸ apkopo vairākus gadus veiktus ISD pētījumus un literatūru, lai sniegtu atbalstu Eiropas mēroga koalīcijai CCOA (Coalition to Counter Online Antisemitism). Apkopojumā analizēts, kā antisemitisks naidis izpaužas dažādās digitālajās platformās — gan plaši lietotās, gan marginālās — un seko retorikas attīstībai un daudzvalodu kontekstiem visā politiskajā spektrā.

²⁸ Institute for Strategic Dialogue. 2024. *Research Compilation on Online Antisemitism*. August 8, 2024.

<https://www.isdglobal.org/publication/research-compilation-on-online-antisemitism-3/>.

Eiropas Drošības un sadarbības organizācija

EDSO/ODIHR ir sagatavojuši informatīvu lapu par Anti-semītiskiem noziegumiem, kas ir pieejama arī latviešu valodā

Kā atpazīt antisemītiskus naida noziegumus?

Antisemītiskus naida noziegumus var palīdzēt noteikt šādi jautājumi:

• Vai cietušais(-ie) uzskata, ka incidentu ir motivējuši aizspriedumi pret ebrejiem?
• Vai ir bijuši komentāri, rakstiski apgalvojumi, žesti vai grafiti, kas norāda uz aizspriedumiem? Tie var ietvert antisemītiskām metaforām raksturīgus apgalvojumus, piemēram, ebreju vainošanu Jēzus nogalināšanā vai neebreju rituālu nogalināšanā (vainošana asinsizliešanā), atsaucoties uz sazvērestības teorijām par ebreju plāniem valdīt pār pasauli, vai visu ebreju vainošanu par Izraēlas valdības īstenoto politiku.
• Vai īpašums, pret ko vērstas noziedzīgais nodarījums, ir nozīmīgs kopienai, piemēram, sinagoga, ebreju kapi, skola vai ebreju privātpašums?
• Vai pret īpašumu iepriekš ir vērsti antisemītiski incidenti? • Uzbrukuma privātpašumam gadījumā — vai notikuma vietā ir atstāts priekšmets vai simbols, kuru var uztvert kā aizskarošu vai draudošu, piemēram, nacistu simbols? Vai ir apgānīts reliģiski nozīmīgs priekšmets, piemēram, Toras tīstoklis?
• Kāds bija vardarbīgā akta raksturs? Vai ir vērstas darbības pret jūdaisma simboliem? Piemēram, vai vīrietim no galvas noņemta kipa (galvassega)?
• Vai aizdomās turamā persona pieder naida grupai, kas vērsas pret ebrejiem? Tās var ietvert dažādas galēji labējās grupas vai grupas, kas sludina neiecietību pret ebrejiem. Vai aizdomās turamās personas agrākā rīcība vai sodāmība liecina, ka tā ir iepriekš izdarījusi līdzīgas darbības, tostarp pret citām grupām?
• Vai aizdomās turamā persona pieder tādām reliģiskajām grupējumiem, kas atšķiras no cietušā(-ās) reliģiskās piederības?
• Vai cietušo var vizuāli identificēt kā ebreju, piemēram, vīrietis, kas valkā lūgšanu šalli, persona, kas valkā tradicionālo apģērbu, vai uzraksti uz apģērba vai rotaslietām ivritā?
• Vai cietušais ir ebreju kopienas vadītājs, cilvēktiesību aizstāvis, kas strādā ar ebreju kopienām, vai persona, kas nodrošina ebrejiem aizsardzību un drošību?
• Vai incidents ir noticis izdarītājam vai ebreju kopienām nozīmīgā datumā (piemēram, Starptautiskajā holokausta upuru piemiņas dienā, teroristu uzbrukuma gadadienā vai ebreju svētku dienā)?
• Vai pastāv kāds cits nepārprotams motīvs?

Literatūra:

Eiropas Komisija. (2021). *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: ES stratēģija antisemitisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam (2021.–2030. gads)* (COM(2021) 615 final)

European Commission. (2024). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council: First progress report of the EU Strategy on combating antisemitism and fostering Jewish life* (COM(2024) 476 final). EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52024DC0476>

ANNEX to the REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL First progress report of the EU Strategy on combating antisemitism and fostering Jewish life

European Commission: Directorate-General for Justice and Consumers, Federal Association of Departments for Research and Information on Antisemitism e.V. (Bundesverband RIAS), International Holocaust Remembrance Alliance, Steinitz, B., Stoller, K. R. et al., *Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism*, Publications Office, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/72276>

European Commission: Directorate-General for Justice and Consumers, Institute for Strategic Dialogue, Comerford, M. and Gerster, L., *The rise of antisemitism online during the pandemic – A study of French and German content*, Publications Office of the European Union, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/671381>

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). (2021). *ECRI General Policy Recommendation No. 9 (Revised) on Preventing and Combating Antisemitism* (Adopted on 25 June 2004, revised on 1 July 2021). Council of Europe. CRI(2021)[number or link]. Available at: ECRI GPR No. 9 Revised. <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-9-revised-on-preventing-and-comb/1680a5db33>

UNESCO. (2025). *Countering Holocaust denial and distortion through education: A guide for teachers*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://gcedclearinghouse.org/en/node/152601>

OSCE/ODIHR (2019). Antisemitiski naida noziegumi, https://odihr.osce.org/sites/default/files/f/documents/8/3/508829_0.pdf

Kultūras ministrija. (2023). *Plāns rasisma un antisemitisma mazināšanai 2023. gadam*. Apstiprināts Ministru kabineta 2023. gada 11. aprīļa sēdē. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/341139-plans-rasisma-un-antisemitisma-mazinasanai-2023-gadam>

US Department of State Global Engagement Center (2024). *More than a Century of Antisemitism: How Successive Occupants of the Kremlin Have Used Antisemitism to Spread Disinformation and Propaganda* (arhivēts).

Institute for Strategic Dialogue. (2020, August 17). *Hosting the 'Holohoax': A snapshot of Holocaust denial across social media*. <https://www.isdglobal.org/publication/hosting-the-holohoax-a-snapshot-of-holocaust-denial-across-social-media/>; Coalition to Counter Online Antisemitism, & Institute for Strategic Dialogue. (2024, January 26). *The fragility of freedom: Online Holocaust denial and distortion*. <https://www.isdglobal.org/publication/the-fragility-of-freedom-online-holocaust-denial-and-distortion/>

Institute for Strategic Dialogue. 2024. *Research Compilation on Online Antisemitism*. August 8, 2024. <https://www.isdglobal.org/publication/research-compilation-on-online-antisemitism-3/>

Paz, Reut Yael: *Antisemitism on Trial: German Courts in a Polarized Era*, *VerfBlog*, 2025/12/24, <https://verfassungsblog.de/antisemitism-on-trial/>, DOI: [10.59704/0d7e57e3d1098fe7](https://doi.org/10.59704/0d7e57e3d1098fe7).

Lanchès, J. (2026, July 30). *Antisemitism and violent extremism in Europe: An analysis of trends and incidents*. International Centre for Counter-Terrorism (ICCT). <https://icct.nl/publication/antisemitism-and-violent-extremism-europe-analysis-trends-and-incidents>

Latvijas Cilvēktiesību centrs. *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi*. Pētījums. Rīga: LCC, 2024. https://cilvektiesibas.org.lv/media/attachments/08/05/2024/Naida_runa_petijums_2023final.pdf

Latvijas Cilvēktiesību centrs. *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi II*. Pētījums. Rīga: LCC, 2026. <https://cilvektiesibas.org.lv/lv/publications/publicets-parskats-naida-run-latvija-tendences-un-726/>

Bērziņa, S. (2021, 8. maijs). *Kā Covid laika sazvērestības teorijas atdzīvina antisemitiskas idejas*. [Re:Baltica](#).

Runce, I. (2024). Konspiratīvais antisemitisms postkritikas laikmetā: dažas teorētiskas refleksijas. Grāmato: *Izaicinājumi Eiropas kultūrai vēsturē un mūsdienās: rakstu krājums*. Rīga: LU HZF Filozofijas un socioloģijas institūts, 165.–173. lpp. <https://zenodo.org/records/14730549>

Tomsone, L. (2024, 29. novembris). Joprojām uzskatām, ka šis stāsts nav par mums. *LV portāls*. Pieejams: [LV portāls](#)

Pakārkle, K., Mirončuka, K., & Kamenska, A. (2024, 28. februāris). *Vai sabiedrībā ir palielinājušās rasisma un antisemitisma izpausmes*. LV portāls. <https://lvportals.lv/viedokli/360821-vai-sabiedriba-ir-palielinajusas-rasisma-un-antisemitisma-izpausmes-2024>